

Celler i casa de can Balaguer

El Bruc

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Carrer Bruc de Baix, 1
Emplaçament: El Bruc de Baix

Coordenades:

Latitud: 41.57603
Longitud: 1.78384
UTM Est (X): 398614
UTM Nord (Y): 4603419

Classificació

Número de fitxa: 08025 - 285
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Contemporani
Segle: XIX-XX
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: La teulada està en mal estat
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés: Restringit
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 8736710CG0983N0001XI
Autoria de la fitxa: OPC
Data de registre de la fitxa: dc., 02/03/2022 - 12:47

Descripció

El celler de can Balaguer forma part d'un conjunt constituït per un antic habitatge i l'edifici de l'antic celler. L'edifici de l'habitatge es troba a l'extrem sud-est del conjunt, de planta baixa i un pis sota teulada, no presenta gaires elements remarcables, que són els que eren característics de la construcció en la seva època: sostres de bigues i cairats que suporten el paviment superior de toves i rajols, escales de maó amb mamperlà de fusta, una divisió d'alcova molt senzilla rectangular que és una simple obertura al mur, i unes portes d'armari encastat de fusta.

L'edifici del celler és de planta rectangular, cobert amb teulada a doble vessant amb carener perpendicular a la façana principal que s'obre a la carretera, al sud. Té planta baixa i una planta pis. A la façana, la porta principal que es troba a un costat, és d'arc carpanell de maó a plec de llibre recolzat sobre muntants de maó. Al costat hi ha dues finestres d'arc que segueixen la mateixa tipologia. Al primer pis hi ha dos balcons. La façana de darrera únicament té una porta que permet l'accés directe a la planta baixa i una obertura que dona a la terrassa i que permet accedir al pis. Al costat hi ha un espai que havia albergat un antic cup de vi que va ser transformat en lavabo i es va refer la paret de pedra exterior a mitjans del segle XX aproximadament.

Davant d'aquesta façana hi ha un pati exterior que encara conserva el pou.

L'interior de la planta pis del celler no presenta elements remarcables. La teulada de teula àrab es sustenta sobre quatre pilars verticals de maons sobre els que recolzen les bigues que suporten l'estructura de la teulada que està formada per bigues i llates sobre les que descansen les teules situades a llata per canal. Aquest espai conserva alguna divisió vertical, ja que devia tenir un segon pis, però actualment l'espai està buit i presenta força alçada. Sembla que aquest espai es va fer després de la Guerra Civil, ja que es va esfondrar el sostre i es van malmetre les antigues encavallades, substituint el conjunt pels pilars de maó. Les divisions interiors feien funcions de camerino. En aquest espai es va fer teatre fins a la dècada del 1950, i hem tingut la informació de què quan es va inaugurar el monument al Timbaler del Bruc l'any 1963, es va utilitzar per allotjar tropes militars.

L'interior de la planta baixa és un espai obert gràcies al forjat de la coberta que és de volta catalana rebaixada entre arcs de mig punt rebaixats de maó, situades en dos cossos paral·lels separats a la vegada per arcs de mig punt rebaixats; els diferents arcs de cada volta convergeixen en un pilar central, mentre que els extrems exteriors recolzen als murs laterals. Totes les voltes van ser reforçades afegint un nou arc de maó pla al centre de cada volta.

A la planta baixa es conserva un cup de vi petit folrat amb cairons ceràmics i el cargol d'una antiga premsa de vi.

Història

Històricament, el nucli antic del Bruc es va desenvolupar a costat del castell del Bruc i de l'església de Santa Maria a partir del segle X. Hi passava el camí Ral, que va propiciar aquest nucli de població. A partir del segle XVII va augmentar considerablement la població amb el conseqüent increment de masies. A partir del segle XVIII es van fer habitatges originant els nuclis Bruc de Dalt i Bruc de Baix, que es van configurar al llarg del camí Ral, la principal via de comunicació entre Martorell i Igualada, destacant la seva posició estratègica.

A finals del segle XVIII la població es va incrementar un 41%, amb un inici d'expansió urbana i la creació de nous nuclis al peu de la principal via de comunicació. Així, el nucli Bruc del Mig es va configurar a inicis del segle XIX, quan es va començar a consolidar aquesta via el 1805, que es transformarà en la

carretera N-II a inicis del segle XX. Cal destacar que tradicionalment la indústria més característica del Bruc va ser la fabricació de peces de ceràmica i terra cuita (maons, teules), fonamentalment a partir de l'exposició internacional de Barcelona del 1929. Però tradicionalment el sistema econòmic havia sigut l'agricultura. A inicis del XIX va haver un expansió agrícola que va portar al desenvolupament de masos, basada en el cereal, oliveres i alguns ceps de vinya. La viticultura va aprofitar els terrenys que no eren bons per altres cultius, amb contractes de rabassa morta. Al segle XX es va convertir en un lloc d'estiueig i es van construir alguns edificis modernistes seguint la moda de l'època. El desenvolupament urbà al llarg del camí Ral ens presenta un conjunt de cases amb gran diversitat d'estils i d'èpoques, amb edificis d'època modernista i contemporanis, així com algunes cases rurals i masies.

L'edifici de la casa i el Cellar de can Balaguer no segueixen l'estructura d'altres habitatges de Bruc de Baix o de Bruc del Mig, com cal Mestre Xic (1934), cal Sant Joan (1867), cal Cordero (1880), cal Díaz o Villa Antoniette (1913), Panamà Canal (segle XX), can Casas Petit (1913^[1]). En canvi si té alguna semblança amb el celler de la masia can Serrat, que es troba a l'extrem de Bruc de Baix, formant part d'una antiga masia. Aquest celler de can Serrat, tal i com s'explica a la fitxa corresponent del Mapa de Patrimoni Cultural del Bruc (fitxa núm. 12), conserva una porta d'arc de mig punt de maó que va ser completament reformada a finals del segle XX, i un arc escarser de maó a l'interior.

La casa de can Balaguer era un habitatge senzill, segurament construït en aquest moment d'auge econòmic entre finals del XVIII i principis del XIX; mentre que la construcció del celler és més moderna, possiblement de finals del segle XIX, seguint característiques similars en la construcció al celler de can Serrat. Sembla que l'edifici ja existia el 1703, segons consta en un document de l'Arxiu de la Corona d'Aragó (Musset, 2009: 22), per tant el primer edifici corresponent a l'habitatge es construiria al segle XVIII, en l'època d'expansió degut al creixement de població. A l'Arxiu Històric Municipal del Bruc es conserva un padró de 1848 on surt esmentada la casa de "Balagué", on estaven empadronats "Llorenç Paloma de 41 anys, casat; Joseph Paloma, 20 anys, solter; Teresa Paloma, 76 anys, vídua; Maria Paloma, 33 anys, casada; Maria Paloma, 14 anys, soltera; Josepha Paloma, 3 anys, soltera". És a dir, el matrimoni amb 3 fills i la mare del marit, que agafen el seu cognom, Paloma.

Bibliografia

MUSSET, Assumpta, (2009), Economia, societat i cultura al Bruc i al seu entorn al començament del segle XIX. Publicacions Abadia de Montserrat.

